

NARODOWY
BANK POLSKI

kwiecień 2024 r.

Informacja na temat podstawowych zasad uczestnictwa w systemie SORBNET2

Spis treści

1. Ogólna charakterystyka systemu SORBNET2	3
2. Dokumentacja dotycząca systemu SORBNET2	4
3. Warunki uczestnictwa w systemie SORBNET2	5
3.1. Rodzaj uczestnictwa	5
3.2. Podmioty uprawnione do uczestnictwa w systemie SORBNET2 (katalog zamknięty)	5
3.3. Warunki, jakie musi spełnić podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie SORBNET2	6
4. Otwarcie i prowadzenie rachunku uczestnika w złotych w systemie SORBNET2	9
5. Zawieszenie uczestnictwa w systemie SORBNET2	10
6. Zmiana umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2	12
7. Rozwiązanie umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 i zamknięcie rachunku w systemie	13

1. Ogólna charakterystyka systemu SORBNET2

- główny i najważniejszy system płatności wysokokwotowych w złotych w Polsce, obsługujący prowadzone w NBP rachunki bankowe podmiotów uprawnionych do uczestnictwa w systemie SORBNET2, przede wszystkim rachunki bieżące banków,
- właścicielem i operatorem systemu jest NBP,
- system został uruchomiony w dniu 10 czerwca 2013 r. i zastąpił działający od 1996 r. system SORBNET,
- system działa w oparciu o przepisy prawa polskiego,
- system typu RTGS (z ang. *Real Time Gross Settlement*) – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym – w systemie dokonuje się finalny rozrachunek (nieodwołalna i bezwarunkowa realizacja złożonego zlecenia) pojedynczych (transakcja za transakcją, bez ich wzajemnego kompensowania) zleceń płatniczych w sposób ciągły (na bieżąco) w ciągu dnia operacyjnego (a nie w wyznaczonych momentach dnia),
- w systemie rozliczane są operacje polityki pieniężnej, transakcje międzybankowe z rynku finansowego i wysokokwotowe zlecenia klientowskie, oraz odbywa się rozrachunek innych systemów płatności oraz systemów rozrachunku papierów wartościowych,
- system działa we wszystkie dni operacyjne w pełnym wymiarze godzin pracy, tj. od poniedziałku do piątku, poza dniami ustawowo wolnymi od pracy, w godzinach 7.30.-18.00., z wyjątkiem dnia 24 grudnia i ostatniego dnia operacyjnego roku, kiedy system działa w godzinach 7.30.-16.00.,
- z punktu widzenia infrastruktury informatycznej system składa się z modułu centralnego systemu SORBNET2 (MCS2), za pośrednictwem którego obsługiwane są rachunki bankowe uczestników systemu i inne rachunki (rachunki własne NBP), oraz z modułu monitorującego systemu SORBNET2 (MMS2), umożliwiającego monitorowanie rachunku własnego uczestnika systemu oraz zarządzanie zleceniami płatniczymi,
- dostawcą usług sieciowych dla systemu jest międzynarodowa sieć telekomunikacyjna SWIFT (*Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication*, Stowarzyszenie na rzecz Światowej Międzybankowej Telekomunikacji Finansowej).

2. Dokumentacja dotycząca systemu SORBNET2

Dokumentacja prawna	Dokumentacja techniczna
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 2025),	- Specyfikacja funkcjonalna systemu SORBNET2 dla uczestników,
- zarządzenie nr 30/2017 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 26 października 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozliczeń międzybankowych i rozrachunków międzybankowych (tekst jedn. Dz. Urz. NBP z 2023 r., poz. 7),	- Monitorowanie rozrachunku w SORBNET2, Moduł MMS2,
- uchwała nr 9/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski (tekst jedn. Dz. Urz. NBP z 2023 r., poz. 6),	- Techniczne uwarunkowania integracji U2A,
- uchwała nr 2/2024 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie prowizji i opłat bankowych stosowanych przez Narodowy Bank Polski	- SORBNET2_SWIFT_Subscription_Guide,
- umowy w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku bankowego w systemie SORBNET2, tj. umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2.	- Instrukcja rejestracji uczestnika systemu SORBNET2,
	- dokumentacja testowa systemu (plan testów, scenariusze i harmonogramy testów),
	- Procedura współpracy między użytkownikami zewnętrznymi systemu SORBNET2 a Narodowym Bankiem Polskim w procesie zarządzania zmianami wprowadzonymi w systemie SORBNET2.

3. Warunki uczestnictwa w systemie SORBNET2

- uczestnik systemu - podmiot posiadający rachunek bankowy w systemie, na podstawie umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 zawartej z NBP, oraz NBP,
- podmiot ubiegający się o uczestnictwo musi spełnić łącznie wszystkie warunki formalno-prawne i techniczne związane z uczestnictwem w systemie SORBNET2.

3.1. Rodzaj uczestnictwa

W systemie SORBNET2 możliwe jest tylko uczestnictwo bezpośrednie. Podmiot uczestniczący w systemie musi mieć otwarty rachunek bankowy w systemie SORBNET2 (banki nieposiadające rachunku bankowego w systemie SORBNET2 mogą rozliczać się poprzez inny bank posiadający taki rachunek, który dla danego banku – na podstawie umowy dwustronnej zawartej pomiędzy tymi bankami – pełni rolę banku-korespondenta w systemie SORBNET2; bank-korespondent to bank będący uczestnikiem bezpośrednim systemu SORBNET2, prowadzący u siebie rachunek dla innego banku, który za jego pośrednictwem przeprowadza rozliczenia pieniężne w systemie SORBNET2).

3.2. Podmioty uprawnione do uczestnictwa w systemie SORBNET2 (katalog zamknięty)

- 1) NBP,
- 2) banki inne niż NBP (banki),
- 3) podmiot zarządzający systemem zewnętrznym (podmiot zarządzający SZ),
- 4) bank centralny innego państwa (BC innego państwa),
- 5) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w rozumieniu ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1278, ze zm.) (KSKOK),
- 6) Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG).

3.3. Warunki, jakie musi spełnić podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie SORBNET2

3.3.1. warunki formalno-prawne

- złożenie w NBP, przez podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie SORBNET2, pisemnego wniosku o otwarcie rachunku,

- załączenie do ww. wniosku wymaganych dokumentów, tj.:

1) aktu prawnego powołującego podmiot lub dokumentu stwierdzającego jego utworzenie zgodnie z przepisami prawa,

2) statutu podmiotu,

3) odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego dokumentu wskazującego osoby uprawnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych w imieniu podmiotu,

4) zaświadczenia o numerze identyfikacyjnym REGON,

5) wypełnionego formularza rejestracyjnego uczestnika SORBNET2, zgodnego ze wzorem wskazanym przez NBP, zamieszczonym na stronie internetowej NBP (w wersji testowej i produkcyjnej),

oraz na żądanie NBP dodatkowych dokumentów i informacji niezbędnych do oceny wniosku o otwarcie rachunku,

(dokumenty powinny być złożone w oryginałach, odpisach lub w formie kserokopii poświadczonych notarialnie, alternatywnie istnieje możliwość okazania oryginału i kopii dokumentu w siedzibie NBP i potwierdzenia za zgodność z oryginałem przez uprawnionego pracownika NBP),

a w późniejszym czasie, ale przed podpisaniem umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2, złożenie dodatkowo:

6) karty wzorów podpisów, określającej osoby uprawnione do dysponowania rachunkiem bankowym uczestnika prowadzonym w NBP w zakresie podpisywania zleceń płatniczych składanych w NBP, zgodnej ze wzorem określonym przez NBP,

7) listy osób upoważnionych przez podmiot do działań w sytuacjach awaryjnych,

8) listy osób upoważnionych przez podmiot do podpisywania kwalifikowanym podpisem elektronicznym i wysyłania pocztą elektroniczną plików w sytuacjach awaryjnych oraz dokumentów w związku z obsługą pakietu kryptograficznego,

9) wzorów podpisów osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu poświadczonych notarialnie (istnieje możliwość osobistego złożenia podpisów osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu w siedzibie NBP),

10) wykazu publicznych adresów IP wykorzystywanych do komunikacji z MMS2 w trybie U2A,

banki	podmiot zarządzający SZ	BC innego państwa	KSKOK	BFG
- uznanie przez NBP sytuacji finansowej banku za prawidłową,	-	-	- uznanie przez NBP sytuacji finansowej KSKOK za prawidłową,	-
-	- uzyskanie zgody Prezesa NBP na prowadzenie rachunku w NBP,	- uzyskanie zgody Prezesa NBP na prowadzenie rachunku w NBP,	-	-

- zawarcie umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 na czas nieoznaczony, na podstawie której NBP prowadzi rachunek bankowy uczestnika,

3.3.2. warunki techniczne

- posiadanie kodu BIC (*Business Identifier Code*, Kod Identyfikujący Instytucję), który jest nadawany przez SWIFT i umieszczany w rejestrze uczestników SWIFT, tzw. *SWIFT BIC Directory*, dostępnego wszystkim uczestnikom SWIFT,

- zapewnienie instalacji, zarządzania, obsługi i kontrolowania oraz bezpieczeństwa infrastruktury informatycznej niezbędnej do przyłączenia do systemu SORBNET2 oraz do składania i przetwarzania w tym systemie zleceń płatniczych, a także monitorowania rachunku w systemie SORBNET2 (spełnienie tych warunków samodzielnie lub korzystanie z usług zewnętrznego dostawcy),

- wykonanie rejestracji testowej w SWIFT, który w systemie SORBNET2 pełni rolę dostawcy usług sieciowych, w dedykowanej grupie użytkowników systemu SORBNET2, tzw. CUG SORBNET2 (Closed User Group SORBNET2), w ramach której możliwa jest wymiana zleceń płatniczych realizowanych w systemie SORBNET2 (NBP pełni rolę administratora w CUG SORBNET2); rejestracja ta polega na wypełnieniu na stronie internetowej SWIFT elektronicznych formularzy e-ordering,

- uzyskanie kluczy kryptograficznych oraz certyfikatów NBP (testowych i użytkowych),

- przeprowadzenie z wynikiem pozytywnym testów wymaganych przez NBP, tj. testów łączności systemów, testów współpracy z systemem SORBNET2 i testów biznesowych, według opracowanych scenariuszy testowych i zgodnie z obowiązującym harmonogramem przyjętym przez NBP – w czasie trwania testów obowiązkowe jest cykliczne raportowanie wyników testów zgodnie z harmonogramem oraz zgłaszanie na bieżąco problemów związanych z testowanym obszarem systemu,

- wykonanie rejestracji produkcyjnej w SWIFT w CUG SORBNET2 - rejestracja ta polega na wypełnieniu na stronie internetowej SWIFT elektronicznych formularzy e-ordering,
- wykonanie testów łączności w środowisku produkcyjnym,
- posiadanie bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu kwalifikowanego.

4. Otwarcie i prowadzenie rachunku uczestnika w złotych w systemie SORBNET2

- NBP rozpatruje wniosek o otwarcie rachunku w systemie w terminie 30 dni od dnia złożenia przez podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie wymaganej dokumentacji (wydłużenie terminu – gdy NBP uzna za niezbędne przedłożenie dodatkowych informacji – nie później niż w ciągu 30 dni od dnia złożenia takich dodatkowych informacji) i zawiadamia podmiot o możliwości otwarcia rachunku albo odmowie otwarcia rachunku (odmowa wymaga uzasadnienia),
- odrzucenie wniosku o otwarcie rachunku – gdy podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie nie spełni warunków uczestnictwa w systemie,
- zasady rozpatrywania wniosku:
 - 1) zasada swobodnego dostępu – gdy podmiot ubiegający się o uczestnictwo w systemie spełni wszystkie kryteria dostępu – wniosek rozpatrzony pozytywnie,
 - 2) zasada równego traktowania – wszelkie obowiązujące zasady są stosowane jednolicie w odniesieniu do wszystkich podmiotów,
- otwarcie rachunku w systemie następuje przez zawarcie umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 (termin zawarcia umowy jest uprzednio uzgadniany między NBP i uczestnikiem),
- za prowadzenie rachunku w systemie i inne czynności NBP pobiera prowizje i opłaty zgodnie z postanowieniami uchwały nr 2/2024 Zarządu Narodowego Banku Polskiego w sprawie prowizji i opłat bankowych stosowanych przez NBP oraz załącznika do umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 opracowanego na podstawie ww. uchwały.

5. Zawieszenie uczestnictwa w systemie SORBNET2

- tymczasowe wstrzymanie przez NBP wykonywania praw i obowiązków uczestnika w systemie na okres wskazany przez NBP,
- zawieszenie uczestnika może nastąpić w każdym czasie z chwilą poinformowania zawieszanego uczestnika i pozostałych uczestników systemu o tym fakcie (zawieszenie jest fakultatywne),
- zawieszenie uczestnika funkcjonuje do momentu odwołania lub przystąpienia przez NBP do procedury likwidacji uczestnika w systemie, tj. odpowiednio do momentu nadania w systemie zawieszonemu uczestnikowi przez NBP statusu „czynny” lub „w likwidacji”,
- NBP dokonując zawieszenia w systemie ma obowiązek wskazać zawieszanemu uczestnikowi powód zawieszenia,
- powody zawieszenia (są określone w umowie uczestnictwa w systemie SORBNET2 i są uzależnione od specyfiki danego uczestnika):
 - 1) ogłoszenie upadłości uczestnika (*dotyczy wybranych uczestników*),
 - 2) złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości uczestnika (*dotyczy wybranych uczestników*),
 - 3) podjęcie wobec uczestnika działań o charakterze restrukturyzacyjnym (*dotyczy wybranych uczestników*),
 - 4) zaprzestanie spełniania przez uczestnika wymagań technicznych określonych w umowie uczestnictwa w systemie SORBNET2,
 - 5) niewykonanie przez uczestnika któregośkolwiek ze swoich istotnych zobowiązań względem NBP,
 - 6) wykluczenie uczestnika z zamkniętej grupy użytkowników systemu SORBNET2 – *Closed User Group SORBNET2* (CUG SORBNET2) lub ustanie jego członkostwa w CUG SORBNET2 z innych powodów,
 - 7) rażące naruszenie postanowień umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2,
 - 8) nieprzyjęcie przez uczestnika zmian do umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2,
 - 9) zaistnienie jakiegokolwiek innego zdarzenia, które w ocenie NBP może stanowić zagrożenie stabilności, poprawnego działania i bezpieczeństwa SORBNET2, albo które zagrażałoby wykonaniu przez NBP zadań przewidzianych w ustawie o NBP,
 - 10) zaistnienie innych sytuacji mogących skutkować zawieszeniem lub ograniczeniem prowadzenia działalności uczestnika,

- zlecenie płatnicze na rachunku zawieszzonego uczestnika podlega autoryzacji przez NBP w dniu wskazanym jako data realizacji zlecenia i może zostać skierowane do realizacji albo odrzucone (do czasu autoryzacji traktowane jest jako zlecenie oczekujące na autoryzację – dotyczy zleceń wystawianych przez zawieszzonego uczestnika i zleceń do niego kierowanych).

6. Zmiana umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2

- zmiana umowy następuje w wyniku zmiany warunków uczestnictwa w systemie określonych w umowie uczestnictwa w systemie SORBNET2,
- zmiana umowy w czasie jej trwania może być dokonana przez NBP i wymaga wypowiedzenia na piśmie dotychczasowych warunków umowy, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia,
- zmiana umowy wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności i wprowadzana jest w drodze aneksu do umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 (aneks obowiązuje od daty w nim wskazanej, po podpisaniu przez uczestników i NBP).

7. Rozwiązanie umowy uczestnictwa w systemie SORBNET2 i zamknięcie rachunku w systemie

- z zachowaniem okresu wypowiedzenia – strony mogą wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem okresu wypowiedzenia określonego w umowie uczestnictwa w systemie SORBNET2 – NBP może wypowiedzieć umowę tylko z ważnych powodów, do których należą m.in.:

- niespełnienie przez uczestnika wymagań technicznych określonych w umowie,
- uznanie przez NBP, że uczestnik stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa rozrachunków w związku z nieterminową realizacją jego zobowiązań z przyczyn leżących po jego stronie,
- rażące naruszenie przez uczestnika warunków umowy,

- bez zachowania okresu wypowiedzenia – NBP może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku, gdy uczestnik nie przyjmie dokonywanej przez NBP zmiany treści umowy,

ponadto, NBP może rozwiązać umowę z bankiem bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku:

- podjęcia w trybie określonym odrębnymi przepisami decyzji o zawieszeniu działalności banku lub decyzji w sprawie likwidacji banku,
- cofnięcia decyzji o utworzeniu banku,
- przejęcia banku przez inny bank lub połączenia z innym bankiem,

(powody rozwiązania przez NBP umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia są określone w umowie uczestnictwa w systemie SORBNET2 i są uzależnione od specyfiki danego uczestnika),

- z chwilą rozwiązania umowy z uczestnikiem następuje zamknięcie rachunku tego uczestnika w systemie.

www.nbp.pl